

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0891.3/ว 1238

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. 10300

5 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0891.3/ว38 ลงวันที่ 7 มกราคม 2553

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย จำนวน 1 ชุด

○ รายละเอียดตามอ้างถึง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ ในการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยในปี 2553 ได้ดำเนินการครั้งที่ 1/2553 ระหว่างวันที่ 1-31 มกราคม 2553

○ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะโครงการในปัจจุบันและเพิ่มประสิทธิภาพโดยกระจายการค้นหาโรคในกลุ่มสัตว์ปีกต่าง ๆ กรมปศุสัตว์ จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเฝ้าระวังไข้หวัดนก โดยจัดทำเป็นโครงการเฝ้าระวังไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย กำหนดดำเนินโครงการฯ ระหว่าง วันที่ 1-31 กรกฎาคม 2553 (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาให้การสนับสนุนโดยถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนก และร่วมดำเนินการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนก ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนกในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกในพื้นที่ ทราบถึงการดำเนินโครงการฯ ตามกำหนด ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ จะมีหนังสือนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประสานการดำเนินกิจกรรมตามโครงการฯ อีกทางหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจรินทร์ จักกะพาก)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม
ส่วนส่งเสริมการจัดการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม
โทร. 0-2241-9000 ต่อ 4132-3 โทรสาร 0-2241-9000 ต่อ 4103

“ ดำรงธรรมนำไทยใสสะอาด ”

โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย

๑. หลักการและเหตุผล

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคระบาดที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากที่ผ่านมามีการระบาดอย่างกว้างในหลายๆ ประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย โดยก่อความเสียหายให้แก่อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทั่วไป และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นโรคที่ติดต่อไปยังคนและทำให้มีผู้เสียชีวิต ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคนี้อให้หมดไป โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

การเฝ้าระวังโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหาสัตว์ป่วยอย่างรวดเร็วและแม่นยำมีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้ดำเนินการควบคุมโรคได้ทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากหากการค้นหาโรคมมีประสิทธิภาพจะทำให้ลดการแพร่กระจายของโรคไปยังสัตว์ปีกอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่มีคุณภาพอันได้มาจากการเฝ้าระวังโรคยังสามารถวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน เช่น การวิเคราะห์การเกิดโรคในเชิงเวลา การวิเคราะห์การกระจายตัวของโรคในเชิงพื้นที่ การประเมินความเสี่ยงและความรุนแรงของโรคจากดัชนีวัดความรุนแรงในสัตว์ปีกชนิดต่างๆ รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัส เป็นต้น

โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกของประเทศไทยเป็นการดำเนินการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกแบบเชิงรุกอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดไว้อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยการดำเนินงานในครั้งที่ ๒ ของปี พ.ศ.๒๕๕๓ นี้ กรมปศุสัตว์ ได้กำหนดให้มี โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยแผนการดำเนินงานดังกล่าว ได้มีการปรับปรุง พัฒนาแผนดำเนินงานเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะโรคในปัจจุบัน และเพิ่มประสิทธิภาพโดยกระจายการสุ่มเก็บตัวอย่างการค้นหาโรคในกลุ่มสัตว์ปีกต่างๆ

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อค้นหาโรคที่ยังอาจแฝงตัวอยู่และทำการควบคุมและกำจัดโรคโดยเร็ว
- ๒.๒ เพื่อศึกษาและประเมินภาวะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่
- ๒.๓ เพื่อทราบจำนวนเปิดไล่ทุ่งในพื้นที่

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๓.๑ ควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว
- ๓.๒ ทราบสภาวะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมโรค และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกต่อไป
- ๓.๓ ทราบจำนวนเปิดไล่ทุ่งและนำข้อมูลไปวางแผนการเฝ้าระวังโรคต่อไป

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๔.๑ หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๔.๑.๑ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
  - ๔.๑.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

๔.๑.๓ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ทั้ง ๗ แห่ง

๔.๑.๔ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ ๑-๙

๔.๑.๕ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด

๔.๒ หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

๔.๒.๑ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงและสหกรณ์

๔.๒.๒ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข

๔.๒.๓ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย

๔.๒.๔ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ -๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

๖. วิธีดำเนินการ

๖.๑ การสำรวจและขึ้นทะเบียน

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่ที่มีการเลี้ยงเปิดโล่ง
การดำเนินการ

๖.๑.๑ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค และ เครือข่ายหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เข้าสำรวจ สอบถามจำนวนเปิดโล่งจากเจ้าของ โดยใช้แบบสำรวจเปิดโล่งตามแบบฟอร์มที่กำหนด และส่งข้อมูลไปยังสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

๖.๑.๒ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอตรวจสอบข้อมูล พร้อมจัดเก็บทะเบียนเปิดโล่งและจัดทำสมุดประจำตัวเปิดโล่งต่อไปพร้อมทั้งส่งข้อมูลให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด รวบรวมเสนอสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยเพื่อเสนอกรมปศุสัตว์ต่อไป

๖.๒ การเฝ้าระวังโรคใช้วัตถุดิบเชิงรุกด้วยอาการทางคลินิก (Clinical Active Surveillance)

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่/ ทุกชนิดสัตว์
การดำเนินการ

๖.๒.๑ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค/และ เครือข่ายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ดำเนินการเฝ้าระวังโรคโดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปิกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วัน ที่ผ่านมา และเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปิกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคใช้วัตถุดิบ ให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

๖.๒.๒ สัตวแพทย์ที่ประจำสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทำการตรวจสอบสัตว์ปิกที่ป่วยตายและหากมีอาการตามนิยามโรคใช้วัตถุดิบให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ ดังนี้

๑) เก็บตัวอย่าง...

๑) เก็บตัวอย่างสัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีก จำนวน ๒-๕ ตัว ใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วมัดปากถุงให้แน่น ส่งที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค/ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เพื่อตรวจวินิจฉัยโรค

๒) เก็บประวัติสัตว์ปีก (รวมทั้งพิกัดจุดเกิดโรค) กรอกลงในแบบฟอร์ม รก.๑ ส่งให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๒.๓ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานตามแบบ รก.๑ ลงในระบบอินเทอร์เน็ต

๖.๒.๔ ดำเนินการทำลายสัตว์ปีกที่เหลือในฝูงและสัตว์ปีกบริเวณใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีโอกาสได้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที

๖.๒.๕ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาคดำเนินการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) หากไม่ใช่โรคไข้หวัดนกต้องวินิจฉัยด้วยการป่วย/ ตายดังกล่าวมีสาเหตุจากอะไร และรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพร้อมลงข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

๖.๒.๖ การรายงานผลการเฝ้าระวังของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้ดำเนินการรายงานสัตว์ปีกป่วยตายประจำวันทุกวัน กรณีไม่พบสัตว์ปีกป่วยตายให้รายงาน zero report ด้วย

๖.๓ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการ สัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้าน (Back yard) รวมถึงสัตว์ปีกอื่นที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์ม

เป้าหมาย : สัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้านรวมถึงสัตว์ปีกอื่นที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์มตามตำบลที่กำหนด

การดำเนินการ

๖.๓.๑ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุ่มคัดเลือกครัวเรือน ๔ ครัวเรือน ในทุกหมู่บ้าน ของตำบลที่ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ที่กำหนดไว้

๖.๓.๒ สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตว์ปีก ๕ ตัว (๑ หลอดตัวอย่าง) ต่อครัวเรือนตามที่ถูกคัดเลือก ข้อ ๖.๓.๑ หากมีสัตว์ปีกไม่ครบให้เก็บทุกตัว (รวมตัวอย่าง cloacal swab จำนวน ๔ หลอดตัวอย่างต่อหมู่บ้าน)

๖.๓.๓ นำหลอดตัวอย่างที่ระบุหมายเลขตัวอย่างชัดเจนข้างหลอดใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วบรรจุลงในกระติกใส่น้ำแข็งนำส่งสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ภายใน ๔๘ ชั่วโมง ทั้งนี้ให้แนบแบบฟอร์มการส่งตรวจตัวอย่าง โดยกรอกหมายเลขตัวอย่างพร้อมประวัติสัตว์ปีกอย่างละเอียดชัดเจนไปด้วย

๖.๓.๔ การกำหนดหมายเลขตัวอย่างในแต่ละฝูง/ครัวเรือน/ฟาร์ม ให้เป็นหมายเลขเดียวกัน

๖.๓.๕ รายงานผลโดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานผลการเก็บตัวอย่างลงในระบบอินเทอร์เน็ต

๖.๔ การเฝ้าระวัง...

๖.๔ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในเปิดโล่ง

เป้าหมาย : เปิดโล่งทุกฝูง

การดำเนินงาน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสำรวจพร้อมเก็บตัวอย่าง cloacal swab เปิดโล่งทุกฝูง ๗๐ ตัว (๑๒ หลอดตัวอย่างต่อฝูง) และดำเนินการตาม ข้อ ๖.๓.๓-๖.๓.๕

๖.๕ การตรวจวินิจฉัยและรายงานผล

๖.๕.๑ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ดำเนินการตรวจตัวอย่าง cloacal swab โดยแยกเชื้อไวรัส (Avian influenza หรือ Newcastle disease) และตรวจวินิจฉัยตัวอย่างซากเพื่อหาสาเหตุของการป่วยตาย

๖.๕.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติสรุปรวบรวมจำนวนตัวอย่างและผลการตรวจของห้องปฏิบัติการต่าง ๆ รายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ birdflu@dld.go.th เพื่อรวบรวมเสนอกรมปศุสัตว์ต่อไป

๖.๖ กรณีผลการตรวจวินิจฉัยเป็นโรคไข้หวัดนก ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้

๗. การติดตามประเมินผล

สำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ออกติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ และรายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๓

๘. งบประมาณ

กิจกรรมป้องกัน แก่ไขและเตรียมความพร้อมรับปัญหาโรคไข้หวัดนก

โดยสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ได้โอนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว